

אם ירצה, לשפור סיכויו ליצור הפתעה חדשה, עלידי ביצורן כאמצעי להונת ישראל בנתונים מטעים, שייראו מדויקים ואמינים.

מוצבים מעבר לגבול

ידורי ב'סחון" ששאב לפחות מידה מסוימת של השראה ממודל אום-חשיפה הוא קיומם של מוצבים צבאיים ישראלים בעומק השטח, שיהפך ערבי לאחר נסיגתנו ממנו. לפי מתי גולן (הארץ, 25.5.77) מוכנים בעלי "תוכנית קטר" למצב, שבו "ישארו כוחות צה"ל ברמת-הגולן, בשטח שיהיה כבר בריבונות סורית. האמריקאים מנמקים סידור זה בכך, שגם היום מרוכזים חוב כוחות צה"ל במיספר קטן של מובלעות, כשהשאר מפורזים בעשרות מוצבים, המאויישים בדלילות".

בעלי "תוכנית קטר" אמנם וראים בכך סידור זמני לתקופת-ביניים — אבל אין בתור מישכה, וייתכן שכ"י "יתור" נוסף לישראל, יוצע להחיל סידור זה גם בגזרות אחרות, ולהאריך את מישכם.

אפשר לראות רעיון זה כנובע, לפחות כ"י מידה ירוקה, מן ההדגשה הישראלית של "החזקת הקו", באמצעות מוצבים ופירוים, בלא "החשכה רכה מדי של הנעשה מאחוריו. אחרי הכל, זוהי תמוצית-ייחודה של תפיסת "קו כרי כב".

ומר בוודאי לקוח, כי סאדאת (לפי התסריט שלי) אכן "הסכים" למוצבים ישראלים כאלה — וביד רחבה: בסך-הכל הירשה 70—80 מוצבים ומעוזים ישראלים, לאורך כל "גבולות-הביטחון", כאשר חיל-המצב של כל אחד מונה פלוגת חי"ר ו-5 טנקים; ועוד כ-20 פלוגות טנקים גדולות (17 כלים כ"א) מפורזות בין המוצבים. לאורך "גבולות-הביטחון" הוחשו סיורים.

"המטיל המצרי", יכתוב חסנין הייכל בסרא העת (בספרו מילחמת ח'טיב השניה), "דרש מסאדאת, לא רק שיסכים לסידורים כאלה, אלא שיציג אותם כתנאי-הכרחי, שבלעדיו לא ייבן שלום. ובאמת, הנסוגות הערבית לנוכחות צבאית ישראלית כה גדולה, בלא כל פיצוי לנו, עשתה רושם עצום בעולם. השבונה היה, שאם תילכך ישראל במלכותה, יתחיל צה"ל עוד קודם שתיירה היתה הראשונה".

הקמת מדינה פלסטינית אינה מעלה ואינה מורידה גורם ביטחוני

החישב פשוט: איש כל המוצבים והמעוזים הללו, בסדר-כוחות שצויין, מחיב, בכל זמן נתון, כשלוש אוגדות חי"ר (בתקן המירבי, של 4 פלוגות בגדוד) ועוד שתי אוגדות טנקים גדולות, 600 טנק סך הכל. כל אלה מפורזים ב"מבלעות" קטנות ומבודדות, היוצרות קו דקיק, חסר רציפות ומשוכלל עומק לחלוטין — וכל זה במרחק של 50 ק"מ (קראויר) מעבר להרים. אבל זה במרחק מעבר למדבר, כאשר בין שטח-ישראל לבנים מפריד שטח מפורז, אבל ערבי ריבוני. חילות-מצב כאלה הם טרף ודאי וקל, שאין הכרח לספל בהם, ודי לדאוג לפקוק אותם במקומם.

כל אחד מהם קטן וחלש מכדי להזיק, רחוק מדי מרעהו וחסר יכולת או סיכויו לפגת די שטחנו.

על אחת כמה וכמה כך, כאשר בחור כי צה"ל — או, לצורך זה, אפילו צבא ארצות-הברית — אינם מסתגלים להפריש כוחות כאלה, בלא לאבד את עיקר אגרוני-ההימיון שלהם; ולכן, יכול צה"ל להשאיר את חילות המצב בגודלם, אבל להפחית בהרבה את מיספרם, תוך הגדלת הידלדל והמרחק ביניהם: או בידו לאישי מיספר מירבי של מוצבים, אבל בחילת-מצב מצומצמים.

כך או כך, מחייב "סידורי-ביטחון" כזה השי קעת כוח שיהיה גדול יותר מזה שהחזיק את הקו בכך החזיתות עד יוביה-הכיפורים.

השאלה הראשונה היא: מה יקרה כאשר תפרוץ מלחמה? נניח שהמצרים עוזכים מעבר לתעלה והצבא היירדיני על רמת-הירדן. חילות-המצב שלנו מקבלים דיווח שהאוייב החל לנוע. מה יעשו? אם יבצעו הבריות מקומיות, עם שכניהם המידיים, ייצרו אמנם כוחות גדולים יותר, אבל לא מיסגרות חזקות דיין, המסוגלות להתנגש בכוחות העיקריים של האוייב. אם ינסו לסגת לכיוון ישראל, צפוי כי ייחסמו בדרכם, או יושמדו מן האוויר. בשני המקרים, יש להניח כי האוייב יקדים וישלח בסתר חילות, בעיקר של צייד-טנקים, לארוב ליד מוצאות המוצבים, כך שהיוצאים יסתברו מיד במאר-בים, ייפגעו, ולא יוכלו להרחיק-לכת. לא להבירה ולא לנסיגה. לכן הפיתרון היחיד שבידים הוא להישאר במקום, ללא תווה: כלומר, להתנתק הרחק בעורף, ולהיהפך לסריאונים. עד לכניעה הבתל-ינמעת — וחסרת-התכ"י לית.

"כוחות זרוקים"

ככאורה, ניתן בכל זאת להפיק תועלת משמעותית מ"כוחות זרוקים" כאלה, על-ידי מיקום מוצביהם על צירים חשובים, או על שטחים שולטים, משם, אם יחזקו בכוח המרבי האפשרי, יוכלו מוצבים אלה לבלום

ולהשהות את התקדמות האוייב, וזהו להימתי-מיקוח, הזרה לגמרי לנו. אך נניח שמהסר בריחה אנו נכונים לנקטה, וגם האנשים מסכמים. גם אז לא נגיע לכך: במשך השנים שיהלפו בין נסיגת ישראל ובין המלחמה, יוקמו גשרים חדשים; ייסללו דרכים אשר, במיקרה או לא-במיקרה, יעקפו את המוצבים הקיימים; ויעשו עב"ד דות-פיתוח אשר, בכונה או לא בכונה, יחסמו את התצ"ר פית והאש של המוצב, או ייצרו מחסות למטרות גלויות שבטווחו היעיל, במקומות שבהם לא ייעשה כן, תתוכנן ותוכן, באופן מדויקדק והשמדת כל מוצב מפריע, באמי צעות מהלומת-אש מכרעה.

מבחינת צה"ל ככדור, יהיה כל מוצב ומוצב כזה, כמולחמה וגם בשלום, מעין "הריחצופים" שזו טרם שיהימים — רק בדרגת חומרה ובעייתיות גדולה יותר לעיון-ישוער, וכאשר זו מוכפלת במיפסר המוצבים, כמולחמה, ברור כי יהיה הכרח להפקיר את המוצבים הללו לנפשם.

נסיין חבירה, אפילו למוצב אחד בביקעת-הירדן, יצריך כוחות עצומים — וכיוון שיתנהל אל יעד מובן-מאליו, ודאי מראש כי ייפשל, ולכל היותר יתיים באבדות, שלעומת התוצאה התיינה מוגזמת-להחריד. אירועי הר יומיים הראשונים של המלחמה בסיני, עת שאוגדת-סיני שחקה את רחב עוצמתה בנסיגות להבור למעוזים, לחפוח

לכוח שישאר על הירדן לא יהיה ערך

עליהם או לחלצם — תוך הונחת הלחימה נגד המאמצים המצריים העיקריים — יהיו כאין וכאפס לעומת מה שיתרחש במצב המתואר. נסיין לחילוק מאסיבי, במיורח או בדרום, ישאב בנקל את צה"ל סלול למאמץ זה — וזאת שעה שהאוייבים הערביים העיקריים יפגו כלפי יירדנים ומיטור-הדורף.

לכן יזנחו המוצבים כולם, ביודעין ומראש; ובאוכרנם הודאי עוד יאכר צה"ל חלק גדול מאד מעוצמתו המגוייסת-תמיידית — וכאמור,

התראה איסטרטגית בטוחה תיתכן רק אם יש שלוחת-מודיעין בטוחה מקבלי-ההחלטות של האוייב

כאשר המדיחמה היא עז מרכזיה-חיות שז הי מדינה.

הסובר כי המענה הוא בכך, שצה"ל יונק" ויגיע אל המוצבים שעל "גבולות הביטחון" קודם לכהחות הערביים, מוטב שיזכר כי הם מגוייסים — או יכולים להיות מגוייסים — במלוא-עוצמתם, בקביעות, שעה שצה"ל (בוודאי על מדרגת-הפתיחה של יום-הכיפורים)

חייב לגייס מלאכים; ועל כוחותינו לחצות — מול התנגדות ודאית, שתשהה, אם לא תיעצור — רכס-הרים או את כל מידבר סיני, שעה שהכוחות הערביים אינם צריכים אלא לחצות את הביקעה, או התעלה.

מצבו של צה"ל לא יהיה שפיר הרבה גם בזמן רגיעה, אפילו ישרור שלום עם המישטרים הערביים, והאזורים יהיו מפורזים באמת — וזו, כמוכב, התנהג — צריך "המיקרה הגרוע" לחייבנו שנחשוש מהפרעות, בין בעידוד השליטונות, בין אפילו בניגוד לחצונם, כיוון שמדובר בלוחמת-גלילה, שתבטא במארכים על צירים הכהחיים אשר ניתן לתכננם ולהכינם מראש, לאט ובהירות, הצלחתם בטוחה. לאחר מארב או שניים כבר נצטרך ליווי מתאים — בהנהגה ויותר לנו, למרות שבכך נפר את הפירוץ: פלוגת טנקים ועוד פלוגת חי"ר קדימה ובאגפים, כוח נוסף מאבטח מאחור, מסוקים מעל — אולי מדלגים כוחות לתפוס שטחים שולטים בצידי הציר — יום לשם, יום בחיזה, אחת לחודש, לכל מוצב. מוכן שגם כוחות כאלה — שאף הם חייבים לנוע על צירים, שלפחות יעדם ירדע ולכן חלקם תאחרון ודאי — יפלו גם הם במארב, שרק יצריך הכנות ממשכות יותר ועוצמה גדולה יותר.

תאמה מסוקים — אין בעיות: בחור עם "סטרלה" מתגנב לנזיק ליד המוצב, וממתין לידה ויום, משגר טיל בודד. 20 מוצבים כאלה ימוצו כלי את לשד צה"ל; ומה שגרוע אפילו יותר, יהפכו — אם רק יימשך העניין זמן מספיק — ל"צבא אספקה למוצבים".

המפקק יוכל לברר במה היה כרוך הקשר להרי הצופים — מקום אחד, שנמצא בטווח נשק-קל מירושלים העברית.

ואלו רק הבעיות הבולטות. תחתן טמון קרחון גדול של בעיות, קשיים וקושיחות, "מישניים".

כלואים בעומק השטח

אולי מניח הקורא שתיארתי מצב היפותטי, או רחוק, משום שממשלת-ישראל וצה"ל לעולם לא יפלו למלכודת כזו. אבל המצב כבר קיים במציאות, אם כי בצורה עוברית. כוונתי לתחנת אום-חשיפה, כבר עמדנו על הדימיון בבעייתיות, שבין תחנות

אין קשר בין "ניציות ביטחוניות" לבין "ניציות אידיאולוגיות"

"ההתראה" אשר בעומק השטח הערבי, למוצבים המר צעים, לאורך "גבולות הביטחון"; וכל שאמרנו ביחס לאחרונים, כמילחמה ותרגיעה, חל במלואו גם על הראשונות.

כיום מרחקה מן השטה שבידינו עדיין אינו ניכר, אבל בכל זאת נמצאים בה — לפי מיספרים שמסר תורן, ראש תחנת-המעקב האמריקאית — 250 איש. מה יעשה צה"ל כאשר תפרוץ לפתע מלחמה ר-10 מסוקים מצריים ינחיתו, באישון לילה, אנשי קומנדו על "הדרך השחורה, הצרה והמתפתלת" (כתיארו של עיתונאי אמריקאי) המוליכה לתחנה?

האם ישלח כוחות-חילוץ, ויחזור בכך על פרשת המעוזים רק בקנה-מידה הבנוק גדולים יותר (אם מדייק תורן, הרי באום-חשיפה ישב מיספר אנשים הונה כימעט לסדר-הכוחות הכולל של כל מעווי התעלה בפרוץ המלחמה)? ואם כעת יש מקום לשאלות כאלה, מה יהיה אחר שיוחלט לסגת עוד מרחק מסויים?

לכן, הרעיונות, ההברקות והפנטזים, המת" בטאים בכך שכוחות ישראלים יישארו כנואים ולמדורים אי-שם בעומק שטח ערבי, מפורז או לא, אינם כגדר "סידורי-ביטחון", אלא כולם — בהכרח, תמיד ואפילו בהגדרה — סידורים אנטטי-ביטחוניים, שראוי לדחותם עד הסף ודי כולם מכריזים, גם כאשר הדבר כרוך בהקועה — גלויה או משתמעת — שז אי-אזרה אישי, ממשדה ובעולות-אורים, ישראלים ואמריקאים, כשוטבים או כחסרי יכולת להבין אל מה יוליכנו רעיונותיהם או הברקותיהם. הדבר כה חשוב, עד שאם יש הכרח ברבר, לשם הפיכת המוס"כ כמות, מותר ומוצדק אפילו לפתוח מייד בויתור עז אום-חשיפה — ובוודאי בויתור עז תחנת-המעקב המצרית כפינוי.

מאלי יובן, כי כל הדברים השליליים הללו אינם חלים אלא עליו: לפי "תוכנית קטר" וגם הכרות סאדאת, "שלי", לא ימוקמו תחנות-ההתראה על בסיס של הדריות, הערבים, "יוותרו" בגדיבות, ויסתפקו בכך שתחנותיהם תיבנה לאורך הגבול המדיני, לא בתוך שטח ישראל — כלומר, על גבי ההרים ולדגליתם, במקר-מת האידאליים לשליטה מלאה ומחולטת על כל שטח הערבי ובלא אף אחד מן הסיכונים והקשיים שראינו לתחנות ולמוצבים הישראלים, לאורך "גבולות הביטחון". כפי-כבר, שאפילו הויתור עז "עיקרון ההר" דיות" איננו בהכרח ותמיד, "ויתור". לעיתים הוא אף היפוכו של דבר.

נותנו עוד "סידורי-הביטחון" שעיקרם טריטוריאלי, וכן הוזה-התנהג עם ארצות-הברית, גם הם ערכים כאפט לביטחונה-הצבאי של ישראל וכערובה מספקת לנסיגה. נטפל בהם במאמר הבא.